

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind interpretarea unor prevederi ale
art. 93 alin. (2) din Constituție

Nr.9 din 26.02.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.26-27/15 din 26.03.1998

* * *

ÎN NUMELE REPUBLICII MOLDOVA
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător
Nicolae OSMOCHESCU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei Zadorojnii, grefier, deputatului în Parlament Victor Cecan, președinte al comisiei juridice, pentru numiri și imunități, autorul sesizării, Ion Creangă, șeful Direcției juridice în aparatul Parlamentului, reprezentant al Parlamentului, Raisei Grecu, șef al serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, și Alexandru Ohotnicov, șef-adjunct al serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, reprezentanți ai Președintelui Republicii Moldova, conducându-se de art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind interpretarea unor prevederi ale art. 93 alin. (2) din Constituție.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament, Victor Cecan, președinte al Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, prezentată conform art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acceptată spre examinare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 5 noiembrie 1997.

Examinînd preliminar sesizarea în cauză, Curtea Constituțională a solicitat și a primit punctele de vedere pe marginea chestiunii abordate în sesizare de la Președintele Republicii Moldova și Direcția juridică a aparatului Parlamentului.

Curtea Constituțională a examinat în ședință plenară sesizarea deputatului Victor Cecan, argumentele și explicațiile reprezentanților Președinției și ai Parlamentului, și

a c o n s t a t a t :

În sesizarea sa deputatul în Parlament Victor Cecan solicită interpretarea prevederilor art. 93 alin. (2) din Constituție. Necesitatea interpretării clauzelor acestui articol constituțional se argumentează prin faptul că în textul art. 93 alin. (2) din Constituție nu este expres arătat actul (decret, demers, scrisoare etc.) prin care Președintele Republicii Moldova, în cazul în care are obiecții asupra unei legi o trimite spre examinare Parlamentului. Autorul sesizării susține că art. 93 din Constituție stipulează atribuțiile specifice ale șefului statului în procesul legislativ și, deoarece, conform art. 94 alin. (1) din Legea Supremă, în exercitarea atribuțiilor sale, Președintele Republicii Moldova emite decrete, obligatorii pentru executarea pe întreg teritoriul statului, trimiterea unei legi cu obiecțiile șefului statului spre reexaminare Parlamentului, de asemenea, se efectuează prin decret prezidențial.

În ședința plenară a Curții Constituționale deputatul Victor Cecan a completat sesizarea și a solicitat interpretarea art. 93 din Constituție și în sensul necesității reglementării procedurii de menținere a hotărîrii Parlamentului, adoptate anterior.

Examinînd sesizarea în cauză, punctele de vedere ale Președintelui

Republicii Moldova și Direcției juridice a aparatului Parlamentului și audiind argumentele părților, expuse în proces, Curtea Constituțională reține următoarele:

Potrivit dispozițiilor art. 74 alin. (3) din Constituție, legile, adoptate de Parlament, se trimit, spre promulgare Președintelui Republicii Moldova. Promulgarea legii este actul final al procedurii legislative și ține exclusiv de competența șefului statului. Această competență este prevăzută direct în art. 93 alin. (1) din Constituție.

Este firesc ca șeful statului să aibă posibilitatea de a examina legea și de a-și exercita atribuțiile ce îi revin în această calitate, de a asigura buna funcționare a autorităților publice. De aceea Constituția, prin art. 93 alin. (2), permite Președintelui Republicii Moldova, dacă are obiecții asupra unei legi, să o trimită, în termen de cel mult două săptămâni, spre reexaminare Parlamentului și numai în cazul în care Parlamentul își menține hotărîrea, adoptată anterior, Președintele promulgă legea.

Într-adevăr, textul art. 93 din Constituție nu prevede modalitatea prin care șeful statului trimite Parlamentului legea spre reexaminare. Totodată, Curtea Constituțională nu poate reține teza din sesizare, potrivit căreia trimiterea legii spre reexaminare Parlamentului se face prin decret prezidențial. Conform art. 94 alin. (1) din Constituție, decretul emise de Președintele Republicii Moldova sînt obligatorii pentru executarea pe întreg teritoriul statului, și, de regulă, ele au caracter normativ. Obiecțiile șefului statului, indiferent de natura lor, asupra unei legi, nu sînt obligatorii pentru Parlament. Aceasta rezultă din textul art. 93 alin. (2) din Constituție, care prevede dreptul Parlamentului de a-și menține în procesul reezaminării legii hotărîrea adoptată anterior. Curtea Constituțională consideră că trimiterea de către Președintele Republicii Moldova a legii, cu obiecțiile sale, spre reexaminare Parlamentului înseamnă, de fapt, refuzul șefului statului de a o promulga.

Prin urmare, Președintele Republicii Moldova este în drept să trimită legile cu obiecțiile sale spre reexaminare Parlamentului printr-un demers scris.

Interpretarea logico-gramaticală a prevederilor art. 93 alin. (2) din Constituție permite să se tragă concluzia că șeful statului este în drept să trimită legile cu obiecțiile sale spre reexaminare Parlamentului doar o singură dată. Este de menționat, că Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, prevede în mod expres că "Președintele Republicii Moldova poate cere Parlamentului, doar o singură dată, reexaminarea legii pentru orice motive ce fac legea în ansamblu sau o parte a ei inacceptabilă".

Pentru considerentele expuse Curtea Constituțională nu poate reține punctul de vedere al Președinției Republicii Moldova, conform căruia în cazul în care legea este trimisă Președintelui spre promulgare, după reexaminarea ei, dacă în procesul reexaminării au fost comise încălcări procedurale, șeful statului are dreptul să restituie legea Parlamentului fără a o examina și fără a-și expune obiecțiile asupra ei.

Curtea Constituțională consideră că legiuitorul, abilitînd șeful statului cu dreptul de a trimite legea spre reexaminare Parlamentului doar o singură dată, a avut în vedere că Președintele Republicii Moldova, potrivit art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, este în drept să solicite unicei autorități de jurisdicție constituțională controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărîrilor Parlamentului. Hotărîrile pronunțate de Curtea Constituțională sînt definitive.

Cît privește interpretarea art. 93 alin. (2) din Constituție în sensul stabilirii procedurii de menținere a hotărîrii Parlamentului adoptate anterior, Curtea Constituțională consideră că în această parte sesizarea în cauză nu poate fi examinată în fond.

La 26 mai 1996 Curtea Constituțională a examinat, la sesizarea Președintelui Republicii Moldova, chestiunea cu privire la interpretarea art. 93 din Constituție și a adoptat Hotărîrea nr. 13b.* Potrivit Hotărîrii menționate, în baza art. 93 din Constituție, se consideră că

Parlamentul și-a menținut hotărîrea adoptată anterior, dacă pentru această hotărîre s-a votat cu majoritatea de voturi prevăzută pentru această procedură de Regulamentul Parlamentului, însă numărul de voturi nu poate fi mai mic decît numărul de voturi cu care s-a votat inițial legea. La 13 octombrie 1997 Curtea Constituțională a supus controlului constituționalității art. 74 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, care prevede modalitatea de votare a legilor nepromulgate de către șeful statului și trimise Parlamentului spre reexaminare. Prin Hotărîrea nr. 27 din 13 octombrie 1997 prevederile art. 74 din Regulamentul Parlamentului au fost recunoscute constituționale.** Întrucît problema abordată în sesizarea deputatului Victor Cecan a fost deja soluționată de Curtea Constituțională, conform art. 60 din Codul jurisdicției constituționale, ea nu poate constitui obiect al unei noi examinări.

* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 38-39, art. 19

** Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 74-75, art. 29.

Avînd în vedere considerentele expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție și art. 60 lit. e) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Trimiterea Legii adoptate, cu obiecțiile Președintelui Republicii Moldova, pentru reexaminare Parlamentului, în baza art. 93 alin. (2) din Constituție, înseamnă refuzul șefului statului de a o promulga. Refuzul de a promulga legea adoptată de Parlament se perfectează în forma unui demers scris al Președintelui, în care se arată motivele refuzului.

2. Conform art. 93 alin. (2) din Constituție, Președintele Republicii Moldova, în cazul în care are obiecții asupra unei legi, inclusiv ce țin de procedura adoptării acesteia, este în drept să o trimită în termen de cel mult două săptămîni Parlamentului spre reexaminare, dar numai o singură dată. În cazul în care Parlamentul își menține hotărîrea adoptată anterior, Președintele este obligat să promulge legea.

3. Potrivit art. 60 lit. e) din Codul jurisdicției constituționale sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan privind interpetarea art. 93 din Constituție în sensul reglementării procedurii de menținere a hotărîrii Parlamentului, adoptate anterior, se sistează.

4. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" în termen de 10 zile.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 26 februarie 1998.
Nr. 9.